

Kulturní dědictví pro všechny

ZADÁNÍ FEASIBILITY STUDY

Preambule

Zákonem č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy, nastala zásadní změna v nakládání se sbírkovými fondy v České republice. Tato změna zároveň vyvolala diskusi o rozšíření možností přístupu ke sbírkovým fondům za pomoci informačních technologií. Tvorba Centrální evidence sbírek je prvním impulsem ke vzniku projektu Kulturní dědictví pro všechny (dále jen Kulděd), jehož cílem je vytvoření systému informačních služeb, který bude sloužit odborné i laické všem a podporovat využití kulturního dědictví k obecnému blahu, veřejnosti a podporovat provoz sbírek.

Východisko projektu

Základní báží, na které bude projekt Kulděd stavět, je síť českých muzeí a galerií, které shromažďují, odborně zpracovávají a uchovávají předměty kulturní hodnoty. V těchto více než 300 institucích je uchováváno přes 60 milionů sbírkových předmětů nevyčísitelné hodnoty, jejichž přenesení do virtuálního světa je cílem projektu Kulděd. Účast na projektu však bude od začátku otevřena i ostatním zájemcům sféram spravujícím kulturní dědictví.

Podstatou projektu je ucelený Systém podpory provozu, badatelského využití a prezentace sbírek. Základem Systému bude vícejazyčný otevřený on-line katalog kulturního dědictví, napříč všemi obory, obsahující textové a audiovizuální záznamy o jednotlivých předmětech.

- vícejazyčný: předpokládá se česká a anglická mutace a německá a francouzská a japonská a vůbec – jak to kdo napíše. Myslím si, že důraz který klademe na vícejazyčnost je poněkud přehnaný, když si uvědomuji co tato vícejazyčnost může znamenat.
- otevřený on-line: předpokládá se otevřený internetový systém s možností vstupu jednotlivých muzeí kohokoli, přístup bude rozdělen na několik mnoha úrovní (veřejnost, odborná veřejnost, muzejníci, specializovaní badatelé atd.)
- katalog: předmětový katalog s možností vytváření vzájemných vazeb a souvislosti
- kulturního dědictví: předpokládá se zpracování sbírkových předmětů, jejich dokumentace současně i budoucí, včetně zachování všech znalostí a vstahů, věcí movitých i nemovitých, jak muzeí a galerií, tak ostatních zájemců.
- napříč všemi obory: předpokládá se zařazení všech kategorií sbírkových předmětů kulturního dědictví, jak věcí movitých, tak nemovitých, jak věcí uměleckého charakteru lidských výtvořů (artefaktů), tak přírodnin

Přínosy projektu

- Naplnění práva veřejnosti na přístup ke kulturnímu bohatství - otevřenost
- Rozšíření komunikačních možností muzeí a galerií – on-line
- Nové možnosti k využívání sbírek v poznávacích procesech – souvislosti, napříč obory
- Zefektivnění badatelské práce – různé úrovně přístupu
- Zefektivnění sbírkotvorné činnosti muzeí a galerií – souvislosti, on-line, otevřenost
- Ochrana sbírkových předmětů před opotřebením a zánikem.
- Prevence a zmírňování následků kriminality.
- Zvýšení obecného povědomí o nenahraditelné hodnotě sbírkových fondů.
- Veřejná kontrola efektivity péče o kulturní dědictví.
- zvýšení komunikace sbírek, komunikace kulturního dědictví To je v bodě č. 2, případně jej přefolmuluj

Vznikne nová kvalita, která bude stimulovat svůj vlastní rozvoj a posune chápání kultury a kulturních souvislostí.

Funkční předpoklady projektu

- Zásadním a prvotním předpokladem projektu je nalezení postupu identifikace a popisu, který bude schopen pojmut všechny druhy předmětů kulturního dědictví. Tento postup musí být založen na mezinárodních otevřených otevřených standardech a musí umožňovat využití současných dat (papírová dokumentace, DEMUS, BACH, AISM a další) bez zkresení či ztráty informace.
- Stejně důležitým krokem je definování standardů audiovizuálních dat a nalezení efektivního digitalizačního postupu, tj. technického postupu tvoření a připojování audiovizuální dokumentace k textovým popisům předmětů.
- Textová a audiovizuální informace bude poté tvořit základ uceleného systému provozní, badatelské a prezentační podpory sbírek. Tato podpora bude převážně jiného charakteru než internetového.
 - Vícejazyčný on-line katalog kulturního dědictví.
 - Podpora prezentací sbírek
 - Podpora badatelské práce
 - Podpora správy a řízení sbírek (MKČR)
 - Veřejná kontrola a verifikace sbírek
 - ...
- Celý systém musí být natolik otevřený, aby v budoucnu umožnil zahrnout i další kategorie vědy a kultury (Kultura on-line), a případně i propojení s dalšími podobnými aktivitami (knihovny, archivy) jak u nás, tak ve Světě.

Organizační

- Předpokladem funkčnosti projektu je vytvoření řídicího centra projektu pod některou celorepublikovou muzejní institucí (Asociace muzeí a galerií České republiky, Národní muzeum, popř. nově vzniklý Muzeologický kabinet. , případně organizací založenou k tomuto účelu.
- Projekt spojuje velmi širokou škálu odborností (muzejnictví, fotografie, design, autorské právo, bezpečnost sbírek, programování, HW, síť, komunikace...). Od počátku – od feasibility study – musí být právě tyto profesionální subjekty zapojeny do projektu.
- Kromě řídicího centra pod některou muzejní institucí s celorepublikovou působností bude nutné vytvořit profesionální datové, metodické a digitalizační pracoviště, které by zajišťovalo centrální služby systému, rozvoj a obnovu systému a monitorovalo dodržování přijatých pravidel atd.
- Zároveň budou možná mohou být budou vytvořeny digitalizační, metodické a servisní základny pracoviště pro realizaci projektu a podporu IT v regionech – na úrovni krajů, které budou také zajišťovat a udržovat provoz systému. V tomto případě nelze využít center projektu ISO, protože nefungují. popř. síť krajských muzeí. Vzhledem k charakteru zpracovávaných předmětů měly mít i mobilní „jednotky“ pro práci v terénu (digitalizace, metodická a technická podpora muzeí).
- Samozřejmým a nutným předpokladem je spolupráce a vstřícnost muzejních institucí, kterých se bude v základu projekt Kulděd týkat. Proto bude nutné do projektu zahrnout vhodné motivační prvky.
- Jelikož je základním cílem projektu otevřený on-line katalog předmětů movitého kulturního dědictví, nelze opomenout v oblasti galerií právní otázkou autorských práv a vlivu Systému na bezpečnost sbírek.
- Současně nelze opomenout mnoho jiných otázek, které zde nikdo nenapsal...

Finanční

- Finanční požadavky a základní rámcový rozpočet musí obsahovat požadavek financí na konkrétní časový úsek. Prvním předpokladem je rámec dvou let 2003-2004, ve kterých by mělo vzniknout digitalizační pracoviště a zároveň by mělo dojít v tomto období k vypracování metodiky při práci na konkrétní sbírce některé muzejní instituce.
- Jde tedy v první řadě o finance na vytvoření metodiky a programového vybavení, vznik a vybavení metodického digitalizačního pracoviště a vznik a vybavení centrálního datového pracoviště.
- Za druhé jde o finance na modelový projekt, při kterém se ověří metodika práce v dalších muzejních institucích.
- Za třetí půjde o servisní základny v regionech – na úrovni krajů, které budou zajišťovat metodiku a udržovat provoz systému.
- Na základě finančních nákladů modelového projektu bude nutné učinit odhad na další období, kdy již projekt poběží plošně v celé České republice. Opět je zde však nutný konkrétní časový rámec. V tomto případě léta 2005-2010.
- Kromě primárního předpokladu financování ze státních prostředků je nutné otevřít také možnosti nestátního financování. Fondy EU, soukromý sektor v oblasti IT atd.

Vypracování konkrétních kroků a potřeb projektu Kulděd.

1. Metodický koncept projektu
2. Technický koncept projektu
3. Organizační koncept projektu
4. Odhad finančních nákladů na projekt
5. Vypracování harmonogramu – jednotlivých etap projektu
6. Zohlednění všech předpokládaných problémů projektu (autorský zákon, bezpečnostní rizika atd.)

Iniciátoři projektu

- Radka Durmonová, Moravské zemské muzeum Brno
- Dagmar Fialová, Asociace muzeí a galerií ČR
- Zdeněk Lenhart, Moravské zemské muzeum Brno
- Michal Stehlík, Ministerstvo kultury ČR
- Karel Vacek, Asociace muzeí a galerií ČR
- Jan Vermouzek, Občanské sdružení Česká Kanada
- Petr Vermouzek, Občanské sdružení Česká Kanada
- Zdeněk Vermouzek, Vlastivědné muzeum v Olomouci